

Men Martini deltog også i mere dramatiske krigshandlinger. Her hjælper han en hollandsk handelsstation, underledelse af hollænderen Van Kirckhoven, med at nedkæmpe et oprør i byen Lunogo.

Den 5. maj 1889 ankom vi til Lulongo By. Undervejs havde vi taget en slavehandlerbåd, som kom ned ad floden – sat slaverne, 26 kvinder og børn, i frihed og berøvet deres ejere våben og ammunition samt givet dem en god dukkert i floden. Foreløbig havde vi alle de frigivne ombord – de viste sig meget taknemlige mod os. Vi spiste nu frokost i det hollandske faktori (red: handelsstation). Derefter blev en konstabel og to mand sendt ud for at sammenkalde de 11 høvdinge i byen Lulongo til at give møde og holde palaver (red: forhandlinger). Dette lod imidlertid ikke til at behage d’herrer. De sendte besked tilbage, at de havde ikke noget at gøre palaver om - men ville Mr. Kirckhoven tale med dem, kunne han jo komme og hente dem. Dette syntes Kirckhoven var fornuftig tale og fulgt af ti haussasoldater (red: afrikanske soldater fra Elfenbenskysten) begav han sig uden for huset. I det samme han trådte ud, blev der fra buskene råbt ”Krig! Krig! Vi vil ha' Krig!”. Dette havde van Kirckhoven heller ikke noget imod - han lod øjeblikkelig sine haussaer give ild. Mine soldater ombord, der hørte og så dette, stampede og sprang på dækket og ville have geværer. Men jeg sagde: ”Det haster ikke”. Imidlertid varede det ikke mange minutter, før van Kirckhoven stod der med amerterne: hans Folk havde vel geværer men ingen patroner. Hastig kom nu mine soldater i land fra skibet, og endnu hastigere fik de sat ild på et par af de negerhytter, som lå faktoriet nærmest, og hvorfra en skydning ville virke mest generende. Til uheld for os stak det imidlertid i med en øsende regn, og skønt negrene ikke kan lide regn, mærkede vi dog deres glæde ved denne lejlighed. Da vi allerede havde flere sårede, og der hyppigt faldt skud fra buskene, var vor situation ikke behagelig. Van Kirckhoven anmodede nu mig om at gøre det bedst mulige ud af det og da allerførst rydde en åben plads rundt om faktoriet. Han var meget udmattet, havde lidt feber og bad mig overtage ledelsen. Hans tre sorte underofficerer, der alle var bevæbnede med revolvere, kom nu under mig. Resten af mandskabet forsynedes med bajonetter og huggere. Vi gjorde nu et rask angreb på det nærmeste buskads, drev ved en dygtig salve de indfødte tilbage, og begyndte derpå at klare grunden for græs og krat. Det regnede uafbrudt. Vi havde to sårede.

Efter nogen tids arbejde blev jeg opmærksom på, at der rettes trommer (red: blev slået på trommer) i nogen afstand. Sergenten og jeg gik øjeblikkelig efter lyden. Efter en ti minutters march kom vi til en åben plads midt i en by, hvor ca. 500 krigere var forsamlede til krigsråd, de havde mange geværer - dog kun med Flintelås – i øvrigt var de bevæbnede med spyd og store knive, alt af jern.

Hastigt fik vi vore soldater tilkaldt, og inden de indfødte anede noget, knaldede vi en salve midt ind imellem dem. Med forfærdelige hyl forsvandt de, slæbende enkelte sårede med sig. Det lod til, at de havde været i begreb med at danne sig en befæstet stilling her, idet alle hytterne var tæt lukkede og fyldte med fjerkræ, geder, hunde og planteføde. Det passede os rigtig dejlig, og i ro og mag bar vi alle herlighederne ned til skibet. Vore soldater stak derefter ild i husene, som brændte udmærket trods regnen. Klokken henved seks vendte vi tilbage til faktoriet, meget udasede men veltilfredse med at have gjort vore sager så godt. Van Kirckhoven udtrykte da også sin tilfredshed med ekspeditionens udfald. Jeg hældte lidt cognac på mig, fik mig et bad og en bedre middag, satte skildvagter ud og gik til køjs...

(Da) viste en ny Damper sig på floden ---- det var ”Ville de Bruxelles”, ført af min ven Schönberg. Han var på vej nedad Kongofloden til Leopoldville, men havde lugtet røgen og var gået op ad Lulongo for at se, hvad der var på færde. Han blev nu af van Kirckhoven sendt til Bangala efter ammunition, soldater, kanoer, kanoner og ti hvide officerer. Jeg fik overladt atten geværer af Schönberg, de fleste af hans patroner samt 150 ud af 200 bangalasoldater, han havde med sig til Leopoldville. Kort efter Schönbergs ankomst fik vi endelig besøg af en fransk damper, og der lå således hele fire ved landingspladsen. Hvad de indfødte troede, ved jeg ikke - de har vel mindst tænkt sig, at ”Bula Matadi” (red: stenkuseren, Stanleys navn blandt congolserne) var på færde.

Næste Morgen skulle Schønberg af sted for at hente os undsætning. Som sædvanlig før han havde fået sin kaffe. var han ikke i det allerbedste Humor, og jeg kunne høre ham »Dælen lyne”(red: bandeord) ovre på ”Ville de Bruxelles” Jeg kom derfor på dækket -- men overraskedes ved næppe to skibslængder fra mig at høre et morderligt knald. Det var de indfødte, som havde udspioneret, at Schønberg havde overladt mig de fleste af sine våben, og som nu ville benytte lejligheden. De var kravlet op i træerne langs bredden og sendte derfra en ordenlig ladning kugler ombord til Schønberg - heldigvis anrettede de ingen videre skade.

D`Herrer negere havde imidlertid gjort regning uden den kanon, Schønberg førte med sig. I kortere tid end fortælles kan så jeg min ven fare hen til muskedonneren og knalde en ladning bly op mellem træerne. Og ned skvattede negrene, med bøsser og laser hængende í grenene, og de sprang ad skoven til, det kunne have forbavset en anstændig abekat at se dem. Den dag så vi ikke videre til dem. Af og til faldt et skud fra buskene, men da der var ryddet så langt udenom faktoriet, at vi var uden for flintebøssernes skudvidde, bekymrede vi os ikke herom.

Om aftenen kom der imidlertid et stort angreb. Vore folk fik ordre til foreløbig ikke at skyde, hvilket formodentlig gav negrene mod. Imens stillede van Kirckhoven alle vore folk op bag huset i linje, og på et givet signal fik de indfødte en geværsalve, hvormed krigen endte for den dag. Vi hørte senere, at den salve havde dræbt ni mand. Den følgende dag gik ganske rolig hen - de af de omliggende Byer, som ikke var brændt, blev det..... Inden to timer efter ”Ville de Bruxelles” ankomst var byerne nedbrændte inden for 30 kms omkreds. Det hjalp. De indfødte sendte bud til en i nærheden boende fransk handelsmand og bad ham - som neutral magt – mægle fred. Op på dagen kom der da bud fra franskmanden – og vi kastede los og sejlede op ad floden til ham. Her blev der holdt en længere palaver og til sidst sluttet fred.

(fra Christian Martini og Christian Schønberg: To danske Kongofarer, erindringer fra vores første ophold i Kongostaten, 1890. Bearbejdet.)